

Kvifor fell barn ut av skulen?

Inge Nordhaug
RVTS Vest

Stort spørsmål, men

- Kvifor vel barn seg ut av skulen?
  - Individuelle historier
  - Regionale historier
  - Demografiske historier
- Kvifor vert barn skubba ut av skulen?
  - Terskelsamfunn
  - Samfunnsutvikling
  - Konkurranse

Forebygging

- Primærforebygging
  - Eit godt nok samfunn for alle, politikk, lite ulikskap
- Sekundærforebygging
  - Tidlig risiko vert avdekka og tiltak endrar utvikling
- Tertiærforebygging
  - Behandling og tiltak målretta mot dei som har falle ut; og i denne modellen kan tertiærforebygging verte primærforebygging i neste generasjon

Kven kan først sjå? Primærførebygging

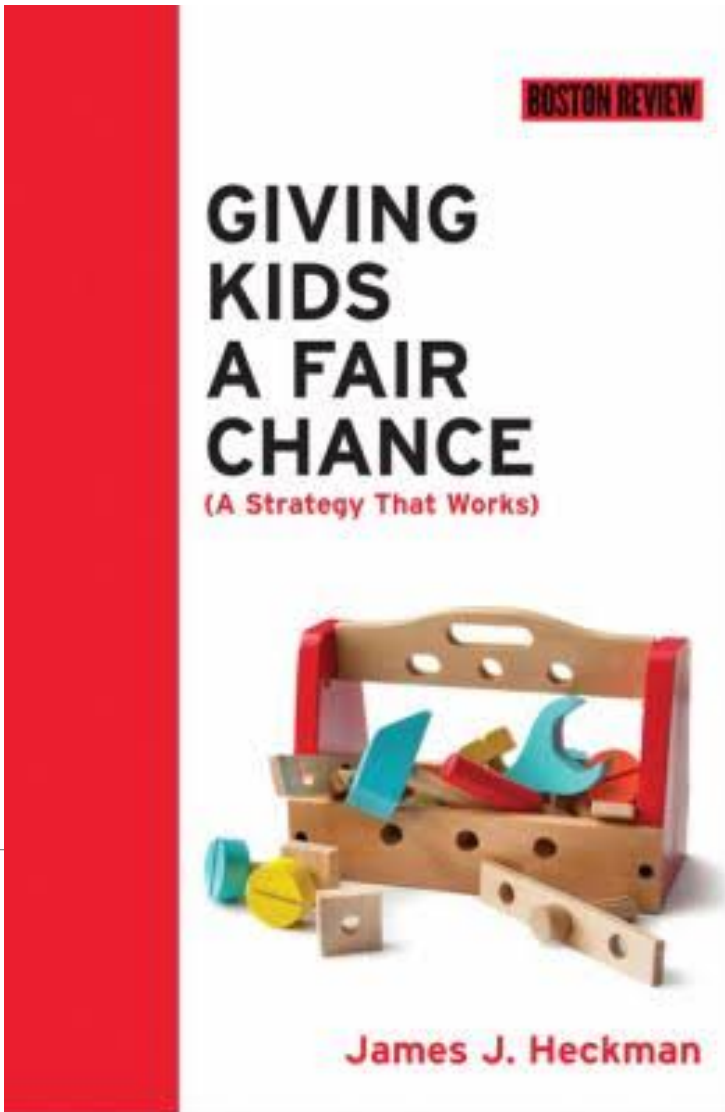
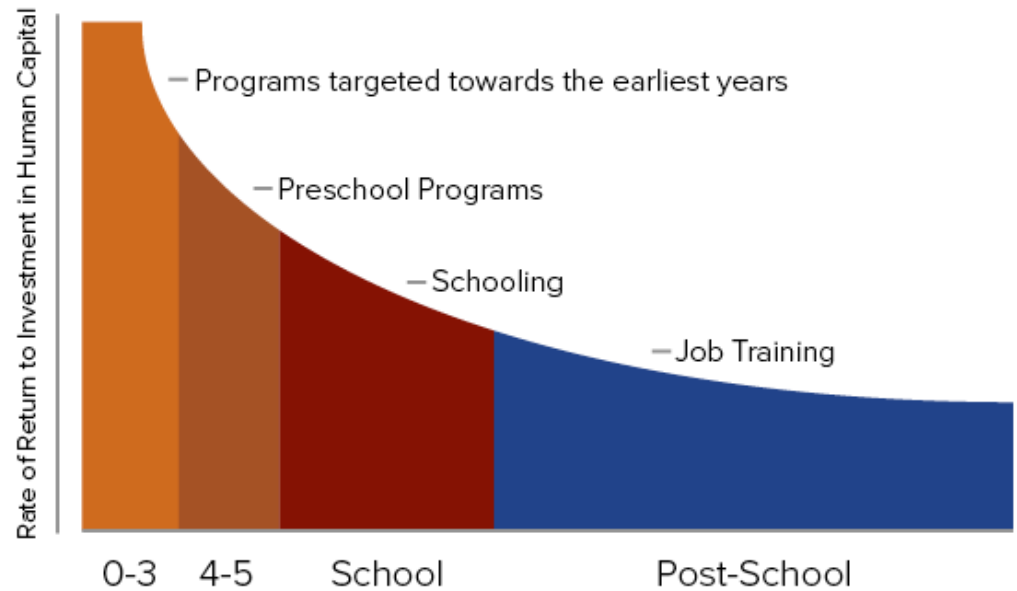

Figure 2: Returns to a Unit Dollar Invested are Highest in Earliest Years

Source: Heckman and LaFontaine (2007)

James Heckmann sine postulat

- Kognitiv stimulering, begrensa som sjølvstendig storleik, leik betyr meir for;
- Karakter
  - **samvittighet, utholdenhet, nysgjerrighet og empati**
  - som grunnlag for læreevne
- Gangs menneskje

Genar
Opne
Lukker
Endrast
gjennom
Traumer

ACE
Poisoning stress
Urban stress

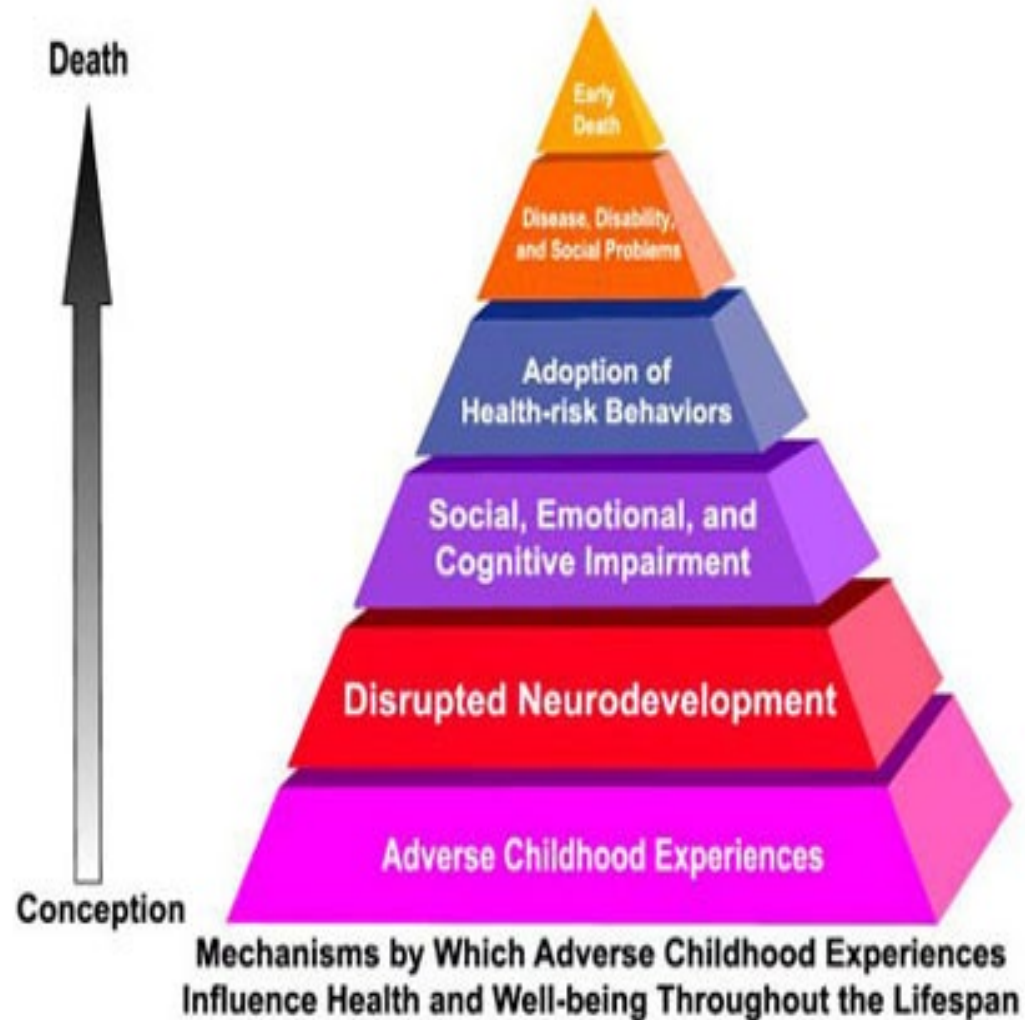
Sårbarhet x Krenkingar Beskyttelse

Ofte kalla
resiliens
tilpasning

Omsorg
Trygghet
Bli sett og høyr
sette ord og meining

Integrering
Antonovskij og Brunfenbrenner

- Fysisk mishandling
- Psykisk mishandling (emosjonell)
- Seksuelle overgrep
- Alkohol eller narkotika misbruk
- Et familiemedlem i fengsel
- Noen som er kronisk deprimert, suicidal, institusjonalisert
- eller psykisk sjuk
- Mor utsett for vold
- En eller ingen biologisk forelder
- Emosjonell eller fysisk omsorgssvikt

Dette er evner som samvittighet, utholdenhet, nysgjerrighet og empati, og som ikke bare blir høyt verdsatt i det sosiale liv, i skole og i arbeidsliv, men som også legger et viktig grunnlag for videreutvikling av kognitive evner.

Forfatterne understreker at karakter ikke er en medfødt egenskap, men noe som bygges gjennom hele livet. Stimuli i tidlige barneår er imidlertid særlig betydningsfullt for utviklingen av karakter. Forfatterne viser til studier som finner at tidlige tiltak har varige effekter på ikke-kognitive evner. Gjennomgangen av litteraturen viser at slike tiltak har vel så stor effekt på mulighetene for å lykkes i arbeidslivet som de tiltakene som sikter mot å stimulere de kognitive evnene.

Kloke fagpersonar sine erfaringar

Jørn Damslora

<https://www.dagbladet.no/kultur/ferdig-som-laerer-har-ikke-lyst-til-a-jobbe-i-et-system-som-skaper-tapere/69812265>

Det passer meg ikke å jobbe i et system som verdsetter utdanning høyere enn kompetanse

• Sunil Loona

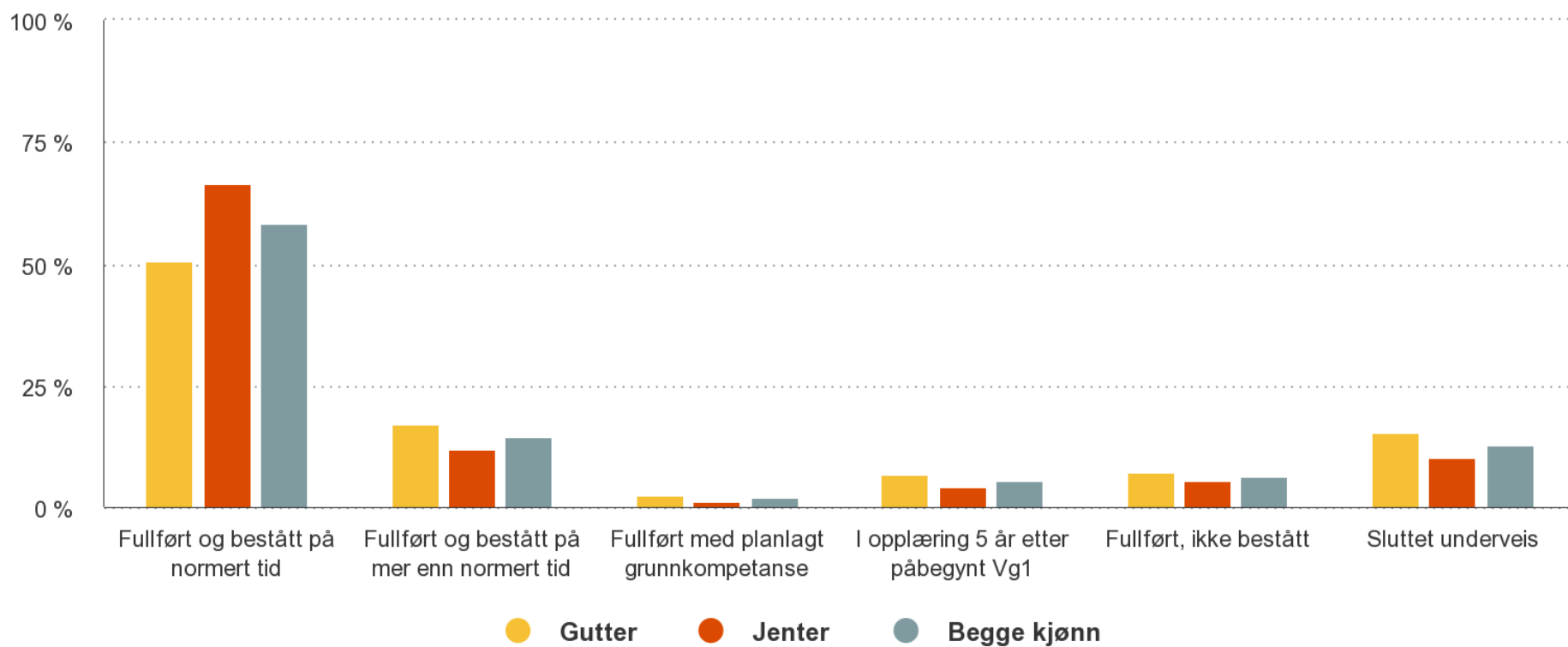
https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/xP7PrG/-Vi-skjonte-fort-at-fattigdom-og-klasse-var-den-viktigste-faktoren-til-problemene-deres--ikke-etnisitet?fbclid=IwAR2FNqOYjtSCxMpgdpVEij_6pU0zVW70JnDMoBbU0CjVv7aFZQM0oEvspMA

Vi skjønnte fort at fattigdom og klasse var den viktigste faktoren til problemene deres – ikke etnisitet.

Barnet og skulen

- Skulen som speglar samfunnet
  - Angsten for å falle bak i kompetanse
- Terskelsamfunnet og skulen
  - Alle må gå 13 år på skule
- Nokre sider av barn si fungering finn rom i skulen
  - Ikkje for aktiv, ikkje for slapp, ikkje for sein, ikkje for.....
  - Du må sitte roleg i 45 minutt og leike konstruktivt i 10 minutt eller så får du fort ei diagnose

Gjennomføring av videregående opplæring etter fullføringsgrad. Perioden 2011-2016. Kjønnsfordelt. Prosent.

Hovedfunn

- Noko endring:
- 2-3 % starter ikkje på vidaregåande opplæring,
- 60 % fullfører på 3 år, 73 % etter 5 år
- Kjønnsskilnad , gutar fell oftare ut
- Foreldre si utdanning er viktig, men kan utjamnas av geografi
- 70 % av dei som fell ut er i jobb når dei er 31 år, mot 85% av dei som fullfører
- 10 % av gruppa er trygda, og gruppa har elles lausare tilknytning til arbeidsliv.

- Grønli, K. (2014). De fleste som dropper ut av skolen får jobb etter hvert. [Forskning.no](https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Barnehage_og_skole/Gjennomforing_og_frafall_i_skolen/#heading7324)
- https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Barnehage_og_skole/Gjennomforing_og_frafall_i_skolen/#heading7324

Sogn og Fjordane hadde minst fråfall

http://www.nrk.no/sognogfjordane/har-dei-loyst-sogn-og-fjordane-mysteriet_-1.12244049

Sogn og Fjordane hadde høgast gjennomstrøyming for elevar som starta på vidaregåande opplæring i 2008. Om lag 78 prosent av elevane i det nest nordligaste vestlandsfylket oppnådde studie- eller yrkeskompetanse i løpet av fem år.

Også her hadde kvinnene høyst gjennomstrømning med 81 prosent, mens 74 prosent av mennene fullførte. Sogn og Fjordane har de siste årene vært fylket med flest grunnskolepoeng per elev, Dette spiller positivt inn på gjennomstrømningen i vidaregåande opplæring.

Skule, tersklar og politikk

- Utdanning av lærarar i Sogn og Fjordane mest frå Høgskulen der.
- I Sogn og Fjordane har dei færrest doktorgradar og artiklar produsert pr ansatt
- Har mest produksjon av 5 årige lærarutdanninga og kurspoeng
- Kunnskapsdepartementet vil kvele den høgskulen direkte og indirekte, fleire professorar, forskar 2 kompetanse og Universitetsstatus....

- For det første måles andelen som har fullført videregående ved 21-årsalder, og her er tallet rundt 70 prosent. Men hvis man måler ved 25-årsalder er det langt flere som har fullført, nærmere 80 prosent. Dessuten regnes ungdom med spesialopplegg, for eksempel psykisk utviklingshemmede, med i fracfallsgruppen, selv om de gjennomfører deler av skolegangen og deretter fortsetter i tilrettelagt arbeid.
- Sist men ikke minst regnes gruppen som fortsatt er i skole eller arbeid på tidspunktet for målingen med i den triste statistikken

<http://www.aftenposten.no/viten/Overdrevet-om-skolefracfall-8035116.html>

- Uklart om kva som målast
- Problemet er ikkje slik det vert beskrive
- Men fleksibiliteten til å famne ulike menneskjer er vorten smalare og mindre

Og her er min samanheng

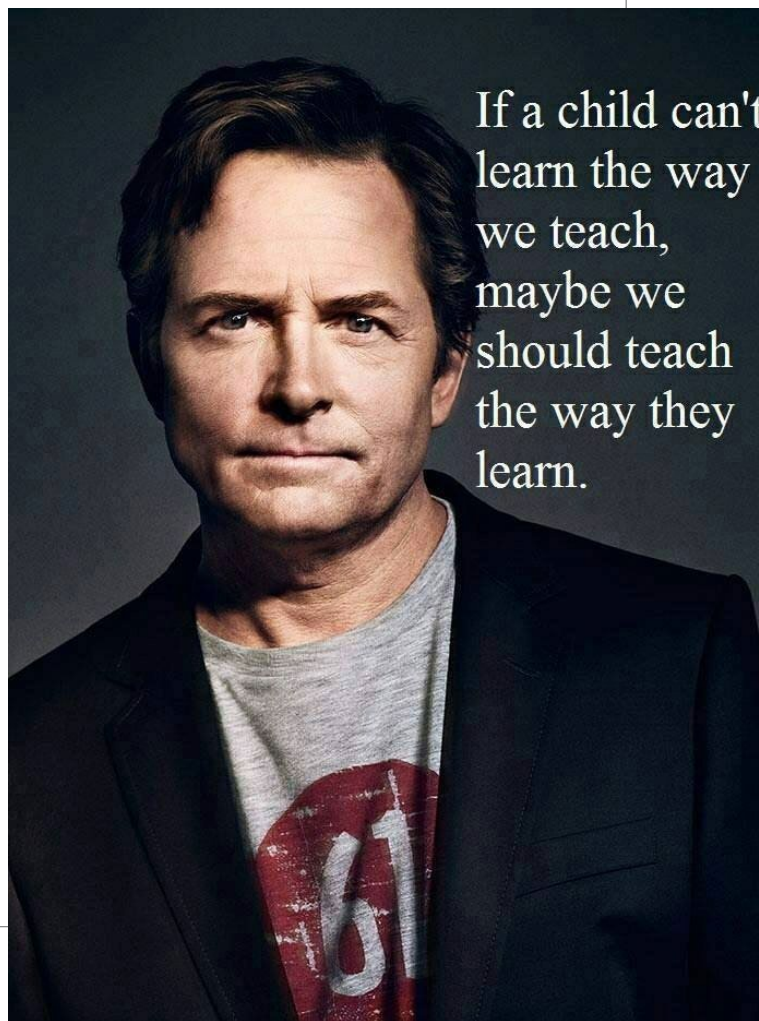
- Skulane har høge krav til prestasjon i poeng, (les doktorgradar og artiklar)
- For å lukkas i skulen må du kunne sitte stille i 45 minutt og leike konstruktivt i 15 minutt imellom
- Og tilpassar du deg ikkje dette gjer du deg fortent til ei diagnose og kjemisk kontroll
- Og den utviklinga vert verre år for år
- Eller du kjenner deg ikkje heime og trekkjer deg ut
- Det betyr at du er utstøtt!

Gut 1

Ein gut med konsentrasjonsproblem og ynskje frå barneskule om å sende han til spesialskule vaks dess meir han ikkje tilpassa seg.

Eg sendte han på fiskebåt, 14 åring på ungdomsskule i selskap med 25-50 åringar. Eg hadde møte med mannskap og rektor; han skulle følgje arbeidet , men ha ein time kvar dag der han skulle skrive ei oppgåve på engelsk om vekta på trålen ut frå eigenvekt på stålet og trossa når omkrinsen og lengda var kjent.

Skulen hadde aldri hatt ein elev med så god kunnskap i matte, engelsk og framstillingsevne som denne eleven etter 2 månader på tur.

If a child can't learn the way we teach, maybe we should teach the way they learn.

Om dette hadde vore i dag?

- Eg og rektor hadde ikkje fått lov til å gjere denne avtalen om skuleoppgåve og gjennomføring, eller?
- Han hadde vorte ein med fråfall i vidaregåande skule

Prosentar frå andre sider av desse barna sitt liv

- 14 % av jentene og 7 % av gutane utsette for seksuelle overgrep
- 10 – 20 % har erfaring med ulike former for alvorleg vald
- 5 % alvorleg omsorgssvikt
- 4,5 % er utsett for mobbing

<http://www.svd.se/skolan-missar-att-fanga-upp-utsatta-barn/om/sverige>

- **”Barn som anhöriga: Hur går det i skolan?”**
- * **Rapportens syfte** är att belysa skolprestationer i grundskolan med fokus på barn som är anhöriga, det vill säga barn med föräldrar som har vårdats på sjukhus på grund av missbruk, psykisk eller fysisk sjukdom eller som har avlidit.
- * **Barn till föräldrar** med missbruk och/eller psykisk sjukdom utgjorde tillsammans sju procent av studiepopulationen, och framstod som den grupp bland barn som anhöriga som hade de minst tillfredställande skolresultaten.
- * *Av pojkarna som har en förälder som missbrukar var det 27 procent (far missbrukar) respektive 30 procent (mor missbrukar) som lämnade grundskolan utan gymnasiebehörighet, liksom 22 respektive 23 procent av pojkarna som har en förälder med psykisk sjukdom.*
- * *Något fler flickor än pojkar uppnådde gymnasiebehörighet även i dessa familjer, men mönstret i förhållande till föräldrars missbruk och psykiska sjukdom var detsamma som för pojkar.*
- **Källa:** Nationellt kompetenscentrum anhöriga

- Nesten alle strever med skule
- Svært mange fullfører ikkje vidaregåande
- Men
- Dess lengre dei har vore i omsorg, dess fleire greier løpet

Hvor mange barn lever med psykisk sjuk forelder?

<http://www.fhi.no/dokumenter/0d04decc0b.pdf>

- beregninger av antallet barn som har foreldre med mer alvorlige lidelser. Vi får da at 260 000 barn (23 %) har foreldre med en psykisk lidelse som kan gå ut over daglig fungering.
- Rundt 70 000 barn (7 %) har foreldre med et såpass alvorlig alkoholmisbruk at det sannsynligvis går ut over daglig fungering. Til sammen har 290 000 barn (27 %) foreldre med slike mer alvorlige tilstander

Utviklingstraumer er å forstå som at barn ikkje har fått bygd dei neurologiske strukturane som er basis for å læring.

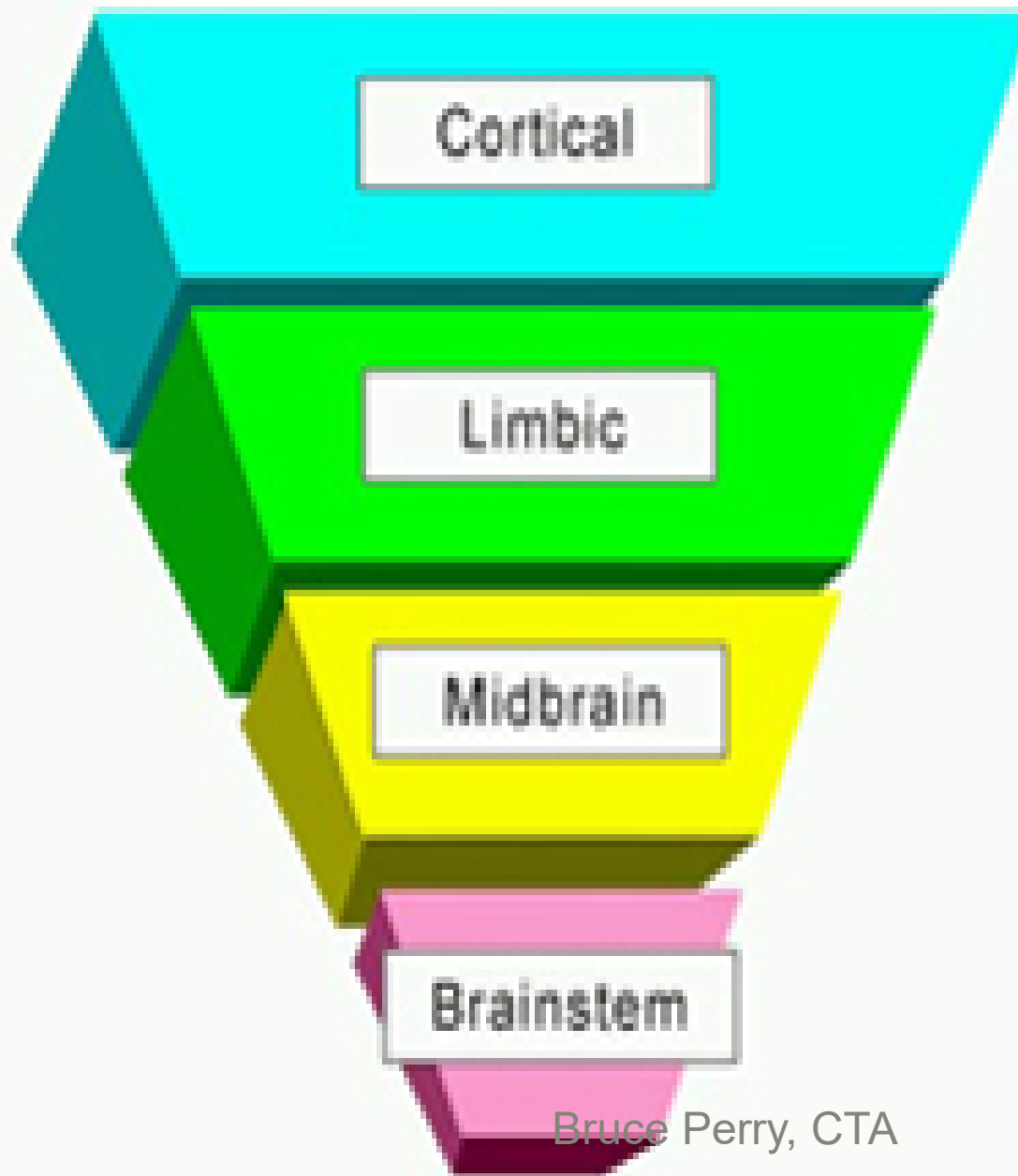
Sanserik stimulering er basis for alle funksjonar som er involvert i læring

Om det er manglar i denne, så trumfer overlevelse læring.

Endring skjer ikkje gjennom innsikt (top down), men gjennom sanserik stimulering (down top)

Må være relasjonelle og rytmisk gjentakande

Abstract Thought
Concrete Thought
Affiliation
"Attachment"
Sexual Behaviour
Emotional Reactivity
Motor Regulation
"Arousal"
Appetite/Satiety
Sleep
Blood Pressure
Heart Rate
Body Temperature

Tids- opplevelse	Langt frem	Dager/ timer	Timer, minutter	Minutter, sekunder	Uten tids- opplevelse
Primære/ sekundær e hjerneomr åder	Neocortex Subcortex	Subcortex Limbisk	Limbisk Midbrain	Midbrain Brainstem	Brainstem Autonom
Kognisjon	Abstrakt	Konkret	Emosjonell	Reaktiv	Refleksiv
Mental tilstand	Rolig, Calm	Våken, alert, aktiv	Alarm	Fear	Sterk frykt Terror

Kroppsøving gjev betre karakter i matematikk

- Fleire studiar ser på samanhengen mellom kroppsøving og matematikk på ulike aldrar.
- Dei som strever mest får best resultat, og om dei erstattar ein mattetime med kroppsøving
- Geir Kåre Resaland, mfl. Effects of physical activity on schoolchildren's academic performance: The Active Smarter Kids (ASK) cluster-randomized controlled trial i Preventive Medicine, volum 91, oktober 2016. Sammendrag.

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8-9	Musikk Tas imot av en voksen	Musikk Tas imot av en voksen	Musikk Tas imot av en voksen	Musikk Tas imot av en voksen	Musikk Tas imot av en voksen
9-10	Følges til skolen Tas imot Massasje Fikle med kalkulator Tegning	Følges til skolen Tas imot Massasje Fikle med kalkulator Tegning	Skole i skogen alene med en voksen	Følges til skolen Tas imot Massasje Fikle med kalkulator Tegning	Svømmehall en med en lærer
11-12	Lunsj alene med en voksen Børsting	Lunsj alene med en voksen Børsting	Lunsj alene med en voksen Børsting	Lunsj alene med en voksen Børsting	Lunsj alene med en voksen Børsting
12-13	Skole	Skole		Skole	
13-14	Massasje	Massasje	Massasje	Massasje	Massasje

Treledda tiltak

- Før det skjer; Heckmann (primær)
  - Tidleg intervensjon
- Når det utviklar seg (sekundær)
  - Foreldresamarbeid, klassesamarbeid
  - Havik, T. (2018). Skolefravær. Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring. Kronikk i bladet Psykisk helse nr. 2/2018
- Når fråfall har skjedd (tertiær 1)
  - Ot oppfølging.
  - Mange bra tiltak i dag, men korleis fange opp den som rekrutterer til posisjon i trygd
  - Hjelp trygda til eit godt nok liv.

I denne boka står
mykje av det eg
har sagt her, og at
lærarar i
barnehage og
skule må være
del av kommunen
sin faglege
landsby

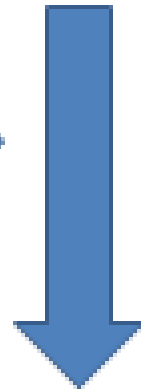
Inge
Nordhaug

KVA SER VI
KVA GJER VI

Omsorgsvikt, vald
og seksuelle overgrep.
Skulen og barnehagen
sine oppgaver

Otte

Hendingar
Samtaler
Observasjon

Mistanke om omsorgssvikt

Mistanke om vald og seksuelle overgrep

Ankre otte i organisasjon
Konsultasjon

Foreldresamtale

Førebuing
Innkalling
Gjennomføring

Barnevern anonymt

Konsultasjonsteam eller
anna konsultasjonsteneste

Løysing i samarbeid barnehage/skule

Tilvising til PPT/BUP

Melding til barnevern

Melding til barnevern

Utdanningsforbundet:

- At kampen mot frafall må sees i sammenheng med tidlig innsats og tett oppfølging av den enkelte elev. En betydelig innsats må settes inn tidlig i utdanningsløpet. Lærere spiller en avgjørende rolle for barnas og elevenes framgang på alle nivåer, og mye beror på hvordan lærere får grupper eller klasser til å fungere. Tett oppfølging, gode rammebetingelser for kontaktlærere i grunnskolen, styrket rådgivertjeneste samt gode rutiner for overgangen mellom grunnskole og videregående opplæring er særdeles viktig.
- At langsiktig og målrettet arbeid på mange fronter samtidig er det som gir resultater. Arbeidet mot frafall må ikke betraktes som ett prosjekt, men være hele barnehagens og skolens oppgave.
- At de utfordringene som man opplever i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene må adresseres særskilt, for eksempel gjennom klassestørrelse, kompetansekrav til lærere o.l.
- At så mange som mulig må få læreplass, og at alle elever som ikke får læreplass skal få et kvalitativt godt alternativ i regi av skolen
- At mange forhold er knyttet til frafall ligger i skolen, og at forhold utenfor skolens ansvarsområde må få større fokus og følges opp av ansvarlige instanser.

*«Det hjelper ikke å si ifra,
de gjør ikke noe uansett»*

Odin ble mobbet på to ulike skoler. Han ble bare 13 år.

Foto: Fotograf Grinna, Mysen

Samuel Massie hoppa av frå ungdomsskulen, eller vart han dytta ut

– Jeg følte det var karakteren i karakterboken som vurderte min verdi som menneske. I karakterboken min sto det 1. Det er det eneste man hører, man må bli bedre på skolen – uansett hvor flink du er ellers, sier Samuel.

To dyslektikarar som fall ut av vidaregåande skule

